sen 10 mynge.

Byxe oronnudai proletaarinar, negedegtl.

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

Mynөөderei noomerto:

Centraalьna revizioonno komiissiin xydelmeri tuxai nyxer Vladiimirskiiin otçoodno doklaad.

Byxesojuuzna kommunils (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd.

Aguu jixe sjeezdede—amar mende!

Xydelmerişed, kolxoozniguud ba intelligeence bolbol BK(b) P-iin XVIII sjeezdiiji yiledberiin ba politiiçeske aktiivnostiin deeşeleleer ugtaba.

Centraalьna revizioonno komiissiin xydelmeri tuxai nyxer Vladiimirskiiin otçoodno doklaad

Paartiiin centraalьna ba myn oblastnoi, raioonno revizioonno komiissanuudai zorilgonuudai negenь xadaa, manai paartiin ustaavai johoor, paartiin finaansova azaxiiji sag yrgelze şalgaxa jabadal bolno.

Otçoodno yje soo, 1934 onhoo 1938 on xyrter, byxii partiina xydelmerinyydei deeşeleltei ba oron soo zaarabotna tylehenei urgaxatai xamta, paartiiin kaassada çleenske vznoosoor orohon,myngen zөөriin byxii syymme xadaa zil-ee zilde urgahan baina. Xerbee 1934 ondo orohon syymmiiji 100 geze abaa haa, udaadaxi zilnyydte çleenske vznoosoi roltiin urgaltanь iimeer jabagan baina:1935 ondo—125 proceent, 1936 ondo—184 proceent, 1937 ondo—234 proceent, 1938 ondo—303 proceent.

Tiimehee, otçoodno yje soo çleenske vznoosoor orolto gurba daxin jixe bolhon baina.

Çleenske vznoosuudiiji tyiel-—ene xadaa manai paartiin çleenstviin ustavnoi ysloovinuudai negenь bolno. Manai paartiin çleen byxen xadaa partiiji materiaalьna demzexe ujalgatai. Çleenske vznoosuudiji abalgiiji zybөөr tabixa jabadalai ba partiina ene ujalgiji dyyrgelgiin talaar, regyljarna otçoodnostiin jixe **organizacioonno udxaşanar** endee duldiidan garna.

Ene otçoodno yje soo, paartiin Centraalьna Komiteed bolbol çleenske vznoosuudiiji tabilgiin ba eneenei otçoodnostiin xeregiiji tabilgada partiina organizaacanuudai anxaraliiji xandgete bişe xanduulhan baina. Çleenske vznoosuudiiji tusgaar borşçigoor sugluulan abdag byrokratiiçeske praaktika bolbol zarim exin partiina organizaacanuudta yzegdөөd baixada. Centraalьna Komiteed bolbol ene xydelmeriiji texniiçeske xydelmeriilegşedte dam naidaxa jabadal xadaa paartiin ustaavai bydyyligeer ebdelge geeşe bolzo zaahan baina.

BK(b) Paartiin CK bolbol partiin çleen byxen çleenske vznoosoo partiina komiteedte өөrөө **oruulxa johotoi**, partiina komiteedei sekretarь gy, ali instryykciin xaraalgaar gazarta partoorg xadaa çleenske vznoosuudiiji **өөhedөө xaa ujalgatai gehen zuramiiji** tusxohon baina. Eneeregeer, paartiin Centraalьna Komiteed bolbol paartiin erxim organizaatornuud xadaa organizacioonno xydelmeride өөhedөө xabaadadag ba organizaaciin ustaaviiji şenzedeg, „partiina texnikiin“ byxii detaalьnuudta xolsodog baihan, bolьşeviiz-miin tede tradiicanuud tuxai partiina xydelmerilegşedte hanuulhan baina.

Partiina organizaacanuudta çleenske vznoosuudaar otçoodnostiiji tabilgiiji haizaruulgada BK(b) Paartiin CK-ei zyghөө ontson le tiime jixe anxaral xandulagdahan baigaa.

Çleenske vznoosuudiiji abalga ba tereenei otçoodnostiin xaar өөhedingөө ujalganuudiiji dyyrgexe jabadalda **exin organizaacanuud** xadaa Centraalьna Komiteedei instryykciin zaaldegei johoor yşөө xysed xandadaggyi baina.

Ene instryykciin johoor, exin partorganizaacanuudai partkomuud bolbol gurban hara bybylende өөrlingөө organizaacada çleenske vznoosuudai oroltiin oroguudiiji xaraxa ba batalaxa johotoi.

Partkoom deere otçood baixa—ene xadaa çleenske vznoosuudiiji abalga bolbol tus organizaaciin çleengyydei xeltei, tereenei sostaaviiji xeetei ali zerge xolbuulxe bal— ba hara by— Kr faktiiçes— bai ... ba yoo ... zaaliiji ... de tuhalxa. bainai ... arim

*) Vrgelwelel. E... ... xaragtii.

çleengyydei çleenske vznoosuudaa sag soonь tyledeggyin şaltagaaniiji eliryylxe gehen udxatai baina. Ene xydelmeri xaana xegdeneb, tende partorganizaaciin byxii çleengyydei çleenske vznoosoo bygededee sag soonь tylelge gansal...tuilagdaxa bişe, myn **byxii** exin partorganizaaciin jixe, serьjoozno organizacioonno xydelmeride xandahan şingieer, çleenske vznoosuudiiji tylelgede xandaxa jabadal baiguulagdadag baina.Tende, şuxala organizacioonno xydelmeri **bolьşeviigşelen** jabuulza, partiina teexnikiin byxii detaalьnuudta bolьşeviigşelen orolsozo huradag, manai paartiin erxim organizaatornuud jaaza xydelmerildeg hem, nyxer Staalin jaaza xydelmerildeg ba, bideniiji jaaza xydelmerilxiiji hurganab, tiimeer le xydelmerileze huradag baina. **(Aplodismeentnyydei orjolol).**

Manai paartiin finaansova azaxii bolbol centralizoovanno biydzeed deere, t. x. partiina kaassiin jedinstvoo deere ba Centraalьna Komiteedei urda byxii niutagai organizaacanuudai ujalgata finaansova otçoodnostь deere, xodol baiguulagdadag baina.

Otçoodno yje soo, 1934 onhoo 1938 on xyrter, byxii partiina xydelmeriin deeşeleltei zoxilduulan, paartiin finaansova azaxiida myn nelieed haizaraltanuud tuilagdahan baina. Paartiin biydzeediiji baiguulgiin **şanaranь deeşee boloo**, biydzeediiji baiguulgiin jixe reaalьnostь ba ziizennostь tuilagdanxai.

Centraalьna Komiteedei apparaadta ba myn niutagai partiina organizaacanuudta myngen ba materiaalьna zөөriin **kontrooliiiji hainaar tabixa** jabadal tuilagdanxai.

Yçood, otçoodnostь ba biydzeedei dyyrgeltiin kontrooliiiji tabilgatai tedeniiji taniisuulxiin tulada, niutagai sçoodno xydelmerilegşedei ba niutagai revizioonno komissanuudai çleengyydei soveşçaani xadaa CK-ei finaansova instryyktornyydeer zarlagdadag sisteeme praaktikada oruulagdahan baina.

Otçoodno yje soo, obkoomuudta ba myn raikoomuudta finaansova azaxii nelieed bexizee.

1939 onhoo xoişo 1600 raikoomuudta sçoodno xydelmerilegşedei nemelte ştaaduud Centraalьna Komiteedeer batalagdaa. Ene xadaa obkoomuud ba raikoomuudai finaansova-sçoodno apparaadta finaansova discipliiniiji haizaruulxa xydelmerinyydiiji nelieed xyngedxene.

Oblastnoi ba raioonno revizioonno komiissanuud bolbol өөriingөө xydelmeriin şanariiji deeşelyylxe johotoi. Obkoomuud ba raikoomuudai finaansova azaxiin periodiiçeske reviizinyydtei daşaramduulan, CK-ei tusxaita instryykceer tedenei urda şine zorilgonuud tabigdahan baigaa: negede, finaansova apparaadai instryktaaziiji ba otçoodnostiiji şalgalga, ba xojorto, obkoomoi azaxiin jamar-negen çaastiiji emxidxelgiiji serьjooznoor xaralga ba tereeniiji haizaruulxa erid xemzeenyydiiji xaraalan zoxioolgo, ene xadaa zarim revizioonno komiissanuudai aktiivnostiiji deeşelyylee.

Paartiin XVII sjeezdhee XVIII sjeezd xyrterxi sagai torşo soo, Centraalьna Komiteedei finaansova-azaxiin xydelmeriin baidalai şinzelel bolbol paartiin finaansova azaxiin bexizelgenь byxii partiina xydelmeriin deeşelelei yndehe huuri deere ba ekonoomiin rezihnei ba gyisedxeliiji şalgalgiin eriltenyydiiji xazagairuulangyigөөr bejelyylen jabuulhanai yndehe huuri deere boloo geze xaruulna. Myngen zөөrinyydiiji gargaşalaxa tuxai soveed zakoonoi eriltenyydiiji narinaar ba zybөөr dyyrgelge, byxgalteeriin zyghөө kontrooliiiji şangadxalga, revizioonno oorganuudta xabaadalsalga ba tuhalalga, operatiivna xydelmerilegşedei zyghөө gyisedxelei sag yrgelziin şalgalga, apparaadai xydelmerilegşedei kylьtyyrne urgalta,—ede bygede bolbol paartiin Centraalьna Komiteedei sekretariaadai ba nyxer Staalinai, xytelberilxii ba xydelmeriin byxii detaalьnuudta xamaadaxa zaabarinuudiiji xereg deerenь jabuulxa jabadalda tuhalaa. **(Aplodismeentnyyd).**

Manai partiina azaxiida ziişeete zuram **baiguulxa** tuxai Centraalьna Komiteedei zaabarinuudiiji ba nyxer Staalinai zaabarinuudiiji dyyrgexe byrinь, partiina teexnikede bolьşeviig xandalga gargaxa byri, partiina xydelmerilegşed bolbol partiina apparaaddaxi dutamaguudiiji **usadxaxa** jabadalda ba partiina azaxiiji tabilgada ötçoodno yje soogoo jixenyyd rezylьtaaduudiiji tuilahan baina.

Otçoodno yje soo, **Centraalьna Komiteedei ba nyxer Staalinai sexe xytelberi doro (aplodismeentnyyd), byxii** partiina organizaacanuudai jabuulhan, partiina apparaadai xydelmerinyyddexi xojor le janziin haizaraltanuud deere togtozo xelexem: ene xadaa, negede, paartiin çleengyyd ba kandidaaduudai yçoodiiji haizaruulga ba, xojorto, partiina dokymeentnyydiiji xadagalalgiiji haizaruulga bolno.

Manai paartiin Centraalьna Komiteed bolbol organizacioonno partiina teexnikede, ilangajaa paartiin çleengyydei yçoodto tusgaar serьjoozno anxaraliiji **xodol** xanduuldag baigaa. Paartiin çleengyydei yçood,ene xadaa jyriin le texniiçeske xereg bişe, ene xadaa partiina xysenyydiiji zybөөr xubaarilan tabixa ba partiina kaadrnuudiiji amzaltataigaar xymyyzyylxe jabadalnuudai ysloovinuudai negen myn. BK (b) Paartiin Centraalьna Komiteedeer, kommunistnuudai yçoodoi zuramda haizaralta oruulagdahan baina. Yçood xadaa partiina organizaacanuudai xytelberilegşedei өөhediinь yderbyriin xereg boloo, ene xadaa raikoomuudta emxidxen tabigdanxai, **raikoomuudai** sekretaarьnuud **xadaa ene** xydelmeriin tyl**өө** byxii xariuusalgiiji bejedee daaza, partiina yçoodoi talaar byxii gol şuxala detaalьnuudiiji өөhedөө sexe dyyrgedeg boloo.

Yçoodoi sisteemiin yndehe huurida, partiina bileedtei adli, bahal tiime noomertoi, yçoodno kaartoçka—**dokymeent** baixa baina. **Myn ene yçoodno kaartoçka xadaa partiina bileedtel adali, bahal tiime partiina dokymeentiin udxaşanartai baina.** Kommunistnuudai xydelmeridexi byxii xubilaltanuudanь ene yçoodno kaartoçka deere sag soogoo xaruulagdaza baidag baina, ene xadaa yçoodoi urdiin foormiin baixa yjede xysed xangagdadaggyi baigaa. Tiixeleeree, yçood bolbol tus partiijec xadaa **xaana** xydelmerileneb geze gansal olodog bişe, xarin partiijec xadaa **jaaza** xydelmerileneb, xydelmeride **xer** zybөөr xereglegdeneb geze xaruulna.

Yçood tabilgadaxi yşөө nege haizaraliiji, partiina kaadrnuudai **statistiiçeske yçoodoi** nelieed haizaraliiji temdeglexe xeregtei. **Statistiiçeske yçood** xadaa partiina statistikiin nauuçna zoxioolgiin ynder deere yrgegdenxei, eneengyigөөr, xeden arbaad ba mianzaad niuurnuudai orodog, yçoodoi medeenyydte tyşeglexe argagyi baina.

Partiina organizaacanuudta partiina dokymeentnyydiiji xadagalalga. Raikoomoi sekretaariin stool soonь obkoomoi, raikoomoi togtoomzonuud, raikoomoi tamagiin xadagalagdadag, iime zuramgyi baidaliiji tesexe argagyi geeşe geze xen byxende eli. Ene xadaa mynөө zailuulagdanxai, gebeş, **partiina dokymeentnyydiiji xadagalalgiin şalgaltada sexe өөhedөө xabaadalsan orolsoxiiji partiina** apparaadai xariuusalgata xydelmerilegşediiji ujalgalahan, Centraalьna Komiteedei 1935 onoi dekaabrьska pleenymei eriltenyydiiji sym dyyrgexe jabadaliiji xangaza şadaxa, tere praaktika xadaa byxii organizaacanuudta baiguulagdaza yşөө xolo şadagdaagyi baina.

Centraalьna Komiteedei apparaaddaxi partiina azaxiin tabilgiiji xaraad yzexe boloo haa, Centraalьna revizioonno Komiissaar jabuulagdahan,taniliga Centraalьna Komiteedei sekretarieaddaxi ba myn BK(b) P-iin CK-ei partiina azaxiin baidaltai taniisalga xadaa Centraalьna Komiteedei xytelberilexii oorganuudai zyghөө ene xeregte tusagaar anxaral tabigdahan ba tabigdazaşji baina geze xaruulaa geze medeeselgeer xizaarlaxa bainab.

CK-ei sekretariaadta baiguulagdahan, zuram xadaa byxii partiina organizaacanuudai partiina azaxiiji tabixa jabadalda zişee bolxo johotoi.

CK-ei otdeelnyydte xeregyydei tyrgenөөr ba zybөөr jabuulagdadagiiji şalgahan, Centraalьna Revizioonno Komiissiin şalgaltada togtoxo boloo haa,BK(b) P-iin CK-ei zyghөө xezee byxende tusagaar anxaral tabigdadag, CK-ei apparaadai negenдень le togtoxo bainab.

Bi xadaa paartiin zarim çleengyydeer ba partiina bişe graazdanuudaar BK(b)Paartiin CK-te elьgeegdehen bişegyyd, duradxalnuud, gomodolnuudiiji şalgan xaralgiiji xaraada abnab. Ene xydelmeride apparaadai hainaar tabigdahan baixa geeşe ton jixe udxaşanartai baina. Ende, xydelmeriin amalzaltanuud bolbol bolьşeviigyydte xarşaar, formaalьnaar, sedьxelgyi- biyrokratiiçeskeer xynyydte xandaxa jabadaliiji eseslexe şuxala baihan tuxai nyxer Staalinai zaabarinuudai xerzerge erid bejelyylegdeze baihanhaa jixe duldiidaxa baina.

Ene baaxan (arbaad xyn) apparaadiiji xeden udaa şalgahan jabadal bolbol bişegyydiiji şalgan xaraxa ba ene bişegyyd luşaa Centraalьna Komiteedeer abtahan togtoolnuudai gyisedxeliiji kontroolьdoxo azaltai, ene apparaad xadaa gyisedxeliiji şalgalgada tusagaar narin, şuud baidag jabadalaaraa ba xynyydte anxaraltaigaar xandadagaaraa ilgarna.

Abtahan bişeg, medeesel, gomodol byxen narinaar oformoliaalagdadag baina. Ene xeregeer jyyn xegdeneb, xeneer, jaaza dyyrgegdeeb geze zaahan, kaartoçkanuud bii. Ene bolbol Centraalьna Komiteedte xandahan negeş bişeg, negeş xandalga xadaa anxaragdangyigөөr, şalgagdangyigөөr ylexegyi baina geze garantiirovalana. Tereenhee gadana, ene zuram bolbol ene baaxan apparaadai xydelmeriiiji şalgaxa jabadaliiji xangana.

Ene bişegyydeer abtahan togtoolnuudai dyyrgeltenyyd xadaa xariuusalgata xydelmerilegşedte: CK-ei otdeelnyydiiji daagşadta, obkoomuudai sekretaarьnuudta, raikoomuudai sekretaarьnuudta, soveedske gyrenei yçrezdeeninyydei xytelberilegşedte daalgagdadag. Daabarinuudta xaişa xeregeer xandahanai tylөө, xydelmerihөөnь gargaxa xyrter, disciplinaarna xariuusalgada Centraalьna Komiteedeer xabaaduulagdadag uşarnuud baihan baina.

Abtahan togtoolnuudai dyyrgelte bolxiiji xaraxa narin kontroolь baiguulagdanxai. Zarim xeregyyd xadaa tusagaar kontroolь doro abtadag ba yder byri, xojor yder bolood le, zarimaniinь—byri udaaxan bolzor soo şalgagdadag baina. Zygөөr, tus xeregeer daabari ygtehen yçrezdeeninyydhee gy, ali tus guiltataigaar CK-ei sekretariaadta xandahan niuurnuudhaa, abtahan xemzeenyyd tuxai xariuugai abtaagyi baigaa byxii uşarnuudta kontroolь jabuulagdazal baidag baina. Zarim uşarnuudta, xeregei xaraakterhaa duldiidaza, ene xeregeer instryyktornyyd elьgeegdedeg baina.

Jamar-negen xeregeer Centraalьna Komiteedte xandahan niuurnuud xadaa tereenei bişeg gy, ali guiltiiji xaişa elьgeehen tuxai medexe ba tereenei bişeg xaana elьgeegdehen baigaab,tere yçrezdeenide xandaxa xezeedeş argatai baidag geeşe. Ene metiin medeeselnyyd xadaa telefoonoor gy, ali pooçtoor xyrgegdedeg baina.

Manai byxii partiina organizaacanuud ba yçrezdeeninyyd bolbol Centraalьna Komiteedei byxii apparaadai xydelmeriin zişee deere xydelmerileze huraxa, jaaza xydelmerilexiiji nyxer Leeninei bideniiji hurgahan johoor, jaaza xydelmerilexiiji nyxer Staalinai bideniiji hurgadag johoor **(nerjeme aplodismeentnyyd)**, bolьşeviigşelen xydelmerileze huraxa johotoi,huraza şadaxaşji baina.Nyxer Staalin bolbol bideniiji zaabarinuudaar ba zybşelnyydeer hurgana, enenь ilangajaa ynetei ba xyndetei, nyxer Staalin өөriingөө zişeegeer bideniiji hurgana.

Nyxedyyd, baildaanuudta xatuuzahan ba ilaltata aldaraar suurxahan, manai paarti, Leenin—Staalinai paarti bolbol faşiizmiin trockiis-buxaarinska ba busad ageentnyydiiji yibutasoxizo, xezeeneixiheeş ylemze nigtaar xysen tygesөөr sjeezdedee jirebe.

Nyxer Staalinaar xymyyzyylegdehen ba temeselde şalgagdahan, xydelmeridөө xatuuzahan, kommuniizmiin xeregte xizaargyi preedanne, partiina şine kaadrnuud urgaa.

Byxii manai paarti, bidener bygede—xuuşanai ba zaluu bolьşeviigyyd bolbol, manai paartiin aguu jixe voozdь nyxer Staalinai xytelberi doro, emxiteigeer uragşaa jabanabdi.**(Nerjeme ulaan aplodismeentnyyd. Bygede bodono).** Manai Staaliniiji toiron nigta zagsaalaaraa jabanabdi, şine ilaltanuud teeşe, kommuniizm teeşe orozo jabanabdi. **(Ovaaca bolon daamzarhan, nerjeme aplodismeentnyyd, „uraa“ ba„nyxer Staalin mandag“ gehen abiaanuud).**

Өөrөө hurnab, kryzoog xytelberilneb

BMASSR-ei xelxiee xolboonoi ypravleeniin dergedexi partiina exin organizaacahaa, xelxiee xolboonoitymer zamai tahagta oşozo poliit. graamotiin kryzoog xytelberilneb. Ene xydelmeri bolbol ilangajaa BK(b) P-iin istooriiiji gynzegiigөөr şudalxiiji ujalgalna.

Bi xadaa exilze BK (b) P-iin istooriiin negedexi glavaajiinь ton narinaar unşaza, zarim asuudalnuudiijinь temdeglen abaad tereende xereglegdexe johotoi materiaalnuudiiji oloso unşadag bainam. Zişeelxede, 1861 ondo krepostnoi erxiiji boliuulhanai ba kriimske kampaaniiin tuxai „part. huralsalda tuhalamza“ geze gazeedte garahan statьjaanuudiiji xereglehen bainab. Gadana, „Otreezkiin“, „baarşaniin“, „gazarai obşçiiniin“, naroodniçestviin ba legaalьna marksiistnuudai tuxai asuudalnuudaar №21, 22-ei „Bolьşeviig“ zurnaalnuudiiji xereglee hem. Eneentei xamta, Leeninei kniigenyydiiji yzeneb. Unşahanaigaa hyylde,gol bolxo polozeeninyydiijinь konspektiirovelze abdag bi.

BMASSR-ei xelxiee xolboonoi tymer zamai tahagai xydelmerişedei dundahaa, poliit.graamotiin kryyzoogte 10 xydelmerişed jabadag. Ene kryzoogto „Manai oron“ gehen kniigiiji yzene. Gadana, bidener bolbol nyxed Moolotovoi ba Zdaanovai doklaaduudai teezisyydiiji zyblen xelseebdi.

Kryzoogoigoo zaniaatiiiji exilze jabuulxadaa, jyrenxii beseede xeze, asuudalda xariuu ygehenei xoino, kryzoogto jabagşadta daabari ygeze, udaadaxi zaniaatiidaa beseede ba diskyyssi jabuulnabdi.

TYŞEMIILOV

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

Sjeezdiin dnevniig

Maartiin 13-nai ygleenei zasedaani

Ygleenei 11 çaas 10 minuutada nyxed Staalin, Moolotov, Voroşilov, Andreejev, Bydioonnii ba busad sjeezdiin prezidiymde bii boloo. Sjeezdiin delegaaduud bolbol paartiin voozdь ba terenei soraalnguudiiji nerjeme ovaacaar ugtaba.

Sjeezdiin ygleenei zasedaaniiji nyxer Andreejev neebe.

Nyxer Xryşçoovto yge ygtebe. Nyxer Xryşçoovoi tribyyn deere garxadaнь sjeezd bolbol xyndelgiin, udaan ovaacaar ugtaba.

Nyxedyyd, XVIII manai partiina sjeezd deere bidener bolbol manai paartiin, terenei staalinska centraalьna komiteedei xytelberi doro, manai geniaalьna voozdь, aguu jixe Staalinai xytelberi doro, xydelmerişedei, tariaaşadai ba inteligeenciin, manai soveed oronoi byxii azalşadai temeselei kommuniizmiin tylee temeselei otçood duulbabdi. Nyxer Xryşçoovoi ygenь xadaa ovaaca bolon tęsangadagşa, udaan aplodismeentnyydeer tahaldana. Bygede xyl deeree bodonod.

—Ede amzaltanuud bolbol,— nyxer Xryşçoov yrgelzelne,— xydelmerişen angiiin daisadtai, tariaaşadai daisadtai, manai byxii aradai daisadtai temeselde, sesegiien halbaraza baigaa manai soveed ukrainiiji bogoolşolon darlaxiiji xysehen, faşiis razveedkenyydei aagentnuudtai, trockiistnuudtai, buxaarincanuudtai ba byrzyaazna nacionaliistnuudtai temeselde tuilagdahan baina. Byteegyi, xezeedeş bytexegyi,—nyxer Xryşçoov vosklicaalan xelene—erxe syleede duraldag ukrainska aradai gazar daidiiji bulimtaraxiiji zabdahan jamarş negen xadaa byrzyaazna zutar nacionaliistnuud şingi, aradaar şooluulxa ba galzuu noxod mete ygei xegdexe geeşe.

Nyxer Xryşçoov bolbol soveed Ukrainai halbaran baigaa baidalai, Ukrainska aradai temesel ba azabaidaliiji todorxoilhon, intereesne faaktnuud ba ciifrenyydtei, gaixamşag haixan kartiiniiji delgerengiigeer xaruulna. Staalinska tabanzilei zilnyydte, Ukrainada şerem gargalga xojorhoo ylyy daxin jixe boloo, bulad yiledberilelge gurba daxin şaxuu jixe boloo. Japoon, Itaali ba Poolьşa gurban xamtadaa xedii zergiin buladiiji garganab, tedii zergiiji ukrainai zavooduud nege zil soo gargana. 1913 ontoi zişeelee haa, maşiinabaiguulga bolbol 13 daxin urgaa.

Soveed ukrainai xydee azaxiinь jixete urgaa. Tariigiin byxii plooşçadiin 99,6 proceentiiji ezelen baigaa, tariaaşadai byxii yrxete ailnuudai 96 proceenthee olonxinь kolxoozuudta xamtaraa. Socialiis xydee azaxiinь jixeer maşiniziirovalagdaa. Eneen tuxai jamar ciifrenyyd xeleneb gebel: 1913 ondo 39 miangan traaktornuud baihan aad, 1939 ondo Ukrainai poolenuud deere 90 miangan traaktornuud ba 28800 kombainanuud xydelmerileze baina. Xydee azaxiin teexnikiin ynder xemzeenь bolbol kolxoozniguudiiji promişlennostiin xydelmeride tomiloxo tuxai nyxer Staalinai uriaaji dyyrgexe jabadaliiji xysed xangana.

Nyxer Xryşçoov bolbol socialiis malazalai amzaltanuud tuxai togtozo todorxoigoor xelebe.

Ukrainai kolxoozniguudai zaziitoçna baidal tuxai nyxer Xryşçoovoi xaruulhan faaktnuudinь gaixamşag haixanaar xanxinana. 1934 onhoo 1938 on xyrter kolxoozuudai doxoodnostinь gurba xaxad daxin urgaa. Aradai obrazovaanida gargaşalahan ciifrenyyd xadaa soveed ukrainai, foormooroo nacionaalьna ba udxaaraa socialiis kylьtyyrei ynder urgalta tuxai xelene. 1927 ondo hurguulinuud, teexnikymyyd ba VYZ-yydei assignovaaninь 141 millioon tyxerig, 1932 ondo 597 millioon tyxerig baihan aad, 1938 ondo 2 milliard 830 millioon tyxerig boloo. Staalinska xojor tabanzilnyyd soo dunda hurguulinuudai toonь 10,7 daxin olon boloo.

Staalinska xojor tabanzilnyyd soo 28 miangan soveed specialiistnuud hurgagdaza gargagdaa. Xydelmerişen angiiin, azalşadai dundahaa garhan, soveed intelligeenciin ene aixabtar jixe aarmi bolbol Leenin—Staalinai xeregei tylee aktiivnaar temesene.

Nyxer Xryşçoovoi zakliyçiltelьne ygenyydinь, „Uraa", „Aguujixe Staalin mandag", „Inag Staalinda" gehen abiaanuudaar, nerjeme aplodismeentnyydeer tahaldana.

Nyxer Şkiriaatovta yge ygtebe. Sjeezd bolbol tereniiji nerjeme aplodismeentnyydeer ugtaba.

Nyxer Şkiriaatov xadaa soveed aradai daisanuudiiji butasoxihon tuxai xelebe. Tere bolbol partiina zergenyydiiji ba soveed oorganuudiiji, izmeennigyyd ba predaatelьnuudhaa seberlexe xeregte nyxer Staalinai aixabtar jixe rooliiji temdeglebe.

Saaşadaa, nyxer Şkiriaatov bolbol şine kaadmuudiiji debzyylge tuxai togtozo, todorxoigoor xelebe. Şine kaadmuudiiji debzyyleed le zogsoşoxo bişe, —tere xelene,—xarin debzyylegdehen xydelmerilegşe tuxai sag yrgelze, yderbyxende anxaralaa tabixa xeregtei. Debzyylegdehen nyxedyydtei jabuulagdaxa xydelmeri tuxai centraalьna komiteedei ba nyxer Staalinai zaabarinuudiiji zaaxanaarş xazairuulxa uşarnuudtai temesexe xeregtei.

Nyxer Şkiriaatovai ygenь, sjeezdeer jixe anxaraltaigaar şagnagdahan ba aplodismeentnyydeer olonto tahaldahan baina.

Nyxer Nikiitinde yge ygtebe (Vorooneƶske ooblastь).

Nyxer Nikiitin bolbol paartiin XVIII sjeezdiin yjede, Vorooneƶsko ooblastь xadaa tomo xygzyylegdehen promiişlennostiin ba egeel tyryy teexnikeer nebterehen, tomo gazartariaalangai ooblastь boloo geeşe geƶe zaana. Staalinska xojor tabanzilnyydte socialiis promiişlennostiin 30 garan tuilai tomo gigaantnuud baiguulagdaa. Vaalova produukciin gargalganь 16 daxin jixe boloo. Promiişlenne produukciin ydeelьne veesiinь 28 proceenthee 57 proceent xyrter urgaa. Vorooneƶsko ooblastiin socialiis gazartariaalangai aixabtar jixe ilaltanuud tuxai iime ciifrenyyd xelene. Tariaaşadai byxii tariiganuudainь 99,4 proceent kolxoozuudta baina. Oroohoto kylьtyyrenyydeinь vaalova sbooronь 1930 ondo 24 millioon ceentner baihan aad, 1937 ondo 35 millioon ceentner xyrter urgaa.

Nikiitin xadaa partiina oblastnoi organizaaciin xydelmeriin aiduunuud tuxai togtozo, todorxoigoor xelebe. Mynee, Vorooneƶsko ooblastiin bolьşeviigyyd xadaa paartiin CK-ei zaabariiji xaraadaa abƶa, poliitiiçeske bespeeçnostь ba hanaa amarxan huuxa jabadalda esergyy erid xatuugaar temesene.

Sjeezdeer, xyndete hainaar ugtuulhan, nyxer Poskreebeçev eli todoor vestypaalaa. Tere bolbol kaadrnuudiiji xymyyzyylge tuşaa paartiin centraalьna komiteedei ba nyxer Staalinai tuilai jixe anxaral tuxai sjeezdede xelee.

Kaadrnuudiiji urguulxa ba şilexe xeregte paartiin centraalьna komiteedei ba nyxer Staalinai ynen sexe poliitika bolbol,—nyxer Poskreebeçev xelene,—partiina ba gyrenei oorganuudai xytelberilexii xydelmeride xeden zuugaad miangan partiina ba partiina bişe bolьşeviigyydiiji debzyylxe arga şadai ygee.

Socialiizmiiji baiguulxa xeregte manai paartiin xorin zileinь xydelmeri rezylьtaaduudaa ygee—bidener bolbol socialiis oobşçestviiji baiguulaabdi. Yşee nege xorin zil xydelmerii xedemnei manda deede faaza—kommuniis oobşçestvo baiguulagdaxa geeşe.

Manai oronoi azalşa byxen bolbol ede ydernyydiiji, paartiin XVIII sjeezdiin ydernyydiiji ugaa jixe debƶelteteigeer yngergene. Ende, sjeezd deere, soveed sojuuzai ba soveed byxii aradai tryyƶenig byxenei xydelmeriin itooguud gargagdana geeşe. Ede itooguud bolbol bidenerei xysiiji şangadxana ba kommuniis oobşçestviiji baiguulxa talaar xydelmeri jabuulxiin tula bideneriiji xyxieene geeşe geƶe omogorxon xelexe erxeteibdi. Manai sojuuzai tryyƶenig byxen bolbol socialiizmiin ilaltanuudai organizaatornuud ba xytelberilegşed, Leenin ba Staalinai aguujixe nerenyydiiji inagtaigaar duradana. Edener, gansaxan le edener bolbol Maarks—Eengelьsei hurgaaliiji xamagaalaa ba saaşadanь xygƶyylee, socialiizmiin aguujixe zdaaniiji baiguulaa.

Nyxer Staalinai xytelberi doro, byxe sojuuzna kommuniis manai paarti xadaa soveed aradai blaagodo, byxii delxein azalşadai blaagodo saaşadaaşji suxarişagyi xydelmerilexe geeşe.

Staalin—manai ilaltanuudai tug myn, Staalin—kapitaliizmiin darlaltahaa azalşadiiji syleelelge myn, Staalin—kommuniizmiin ilaltiin zaloog myn.

Kommuniizmiin aguujixe ba ilagdaşagyi tug mandag!

Byxesojuuzna Kommuniis bolьşeviigyydei paarti mandag!

Manai inag voozdь aguujixe Staalin mandag!

(Zaal bolbol nyxer Poskreebeçevei ede ygenyydiiji nerjeme aplodismeentnyydeer ugtaba).

Sjeezdiin delegaaduud xadaa aradai oboroonii komissaar Soveed Sojuuzai Maarşal Kliment Jefreemoviç Voroşilovoi tribyyn deere garxadanь nerjeme ovaacanuudaar ugtanad. Zogsoşogyi „Uraa" zaal soo suuriaatana, delegaaduud bolbol nyxer Voroşiloviiji bodon baiƶa amarşalana.

Xebielde toliilogdoxo, eli todo, jixe yge soogoo, nyxer Voroşilov bolbol manai exe oroniiji ynen naidabaritaigaar xamagaalagşa, Xydelmerişen-Tariaaşanai aldarsoloto ulaan-aarmiin xyse şadalai martagdaşagyi kartiiniiji xaruulaa.

Nyxer Voroşilov bolbol eeriingee ygiiji vojeenne prisiaagiin ygenyydeer ba byxesojuuzna kommuniis bolьşeviigyydei paartiiji xyndelgiin, paartiin XVIII sjeezdiiji xyndelgiin, nyxer Staaliniiji xyndelgiin amarşalgaar dyyrgee.

Nerjeme aplodismeentnyydeer olonto tahaldahan, byxii sjeezdeer ton jixe anxaraltaigaar şagnagdahan, nyxer Voroşilovoi ygenь xadaa byxii zaalai nerjeme ovaacanuudaar, manai tyrel, ilagdaşagyi ulaan aarmida ba terenei voozdьdo byxearadai inaglaliiji todorxoilhon, ilahan socialiizmiin oronoi zebsegte xysenyydei tylee omog ba bajariiji todorxoilhon ovaacanuudaar dyyrgegdehen baina.

Sjeezdiin, maartiin 13-nai ydeşiin zasedaani nyxer N.S. Xryşçoovoi xytelberi doro neegdebe. Nyxed Staalin, Vladiimirski ba Manyilьskiin doklaaduudaar preeninyyd yrgelzelebe. Nyxed Çarkviaani (Gryyzi), Mikojaan, Andriaanov (Sverdloovsko ooblastь), Pegoov (Primoorsko xizaar), Çyjaanov (Staalingraadska ooblastь) geggşed vestypaalba. Ulaantugta negedegeer tusxai aarmiiji komaandalagşa, 2-daxi raangiin komandaarm nyxer Şteern vestypaalxa zuuraa, Xasaan nuurai dergedexi sobiitinuud tuxai ba Soveed Sojuuzai daalьna vostoogdoxi oboroonno xyse şadal tuxai sjeezdede xelebe

Sjeezdiin udaadaxi zasedaaninь maartiin 14-ei ygleenei 11 çaasta exilxe baina.

Maartiin 13-nai ydeşiin zasedaani

Paartiin XVIII sjeezdiin delegaaduud xadaa Kremleevske dvoreeciin jixe zaal soo doloodoxioo orobo. Xelsexe zyilnyydei negedexi asuudal tuşaa sjeezdiin doloon zasedaaninuud deere, 27 nyxed vestypaalhan baina. Tiixi okeaanai erjenyydhee gojo haixan Dneeprei uhan xyrter, fiinske xyiten xabsagalhaa dylete namzaa Kolxiide xyrter Soveed Sojuuzai yrgen jixe daida taimainь delgengi baina. Byxii araduudai, delxei deere egeel jixe gyrenei byxii respyyblikenyyd ba ooblastьnuudai şimeg bolxo, delegaaduudtai xamta ene xadaa sjeezdiin zasedaaniiin zaal soo orşohondol adali baina. RSFSR, Ukraiina, Azerbaidzaan, Tadzikistaan, Beloryyssi, Daalьna Vostoog... Ene nerelegdehen byxentei xamta associaaciin, hanal bodoloi ba mederelei byxeli stroi bii bolno.

Tribyyn deere Gryyziin kommuniis paartiin Centraalьna Komiteedei sekretaarь nyxer Çarkviaani garba. Delegaaduud bolbol Gryyziin partiina organizaaciin xytelberilegşiin vestypleeniiji xaluunaar ugtana. Tere xadaa Staalinaar xatuuzuulagdahan ba xymyyzyylegdehen baina.

Nyxer Çarkviaani xadaa hyylei zilnyydte Gryyziin socialiis johoor şinedxen baiguulgiin tolotomo kartiiniiji xaruulan xelene.

—Manai aguu jixe paarti xadaa XVIII sjeezdede jamar amzaltanuudtaigaar jireeb, tiimei jixenyyd amzaltanuudtai gaar Gryyziin bolьşeviigyyd jirebe. Gryyzi bolbol indystriaalьna—agraarna, xygƶengi promiişlennostitoi, tyryy xydee azaxiitai ba urgaƶa baigaa socialiis kylьtyyretei soveed respyyblike boloo.

Xojordoxi tabanzilei torşo soo, Gryyziin promiişlennostiin produukcanuud xadaa 1932 ondo 422,8 millioon tyxerig baihanaa, 1937 ondo 867,8 millioon tyxerig xyrter urgahan baina. Ede zilnyydei torşodo respyyblike dotor xeden arbaad şinenyyd predpriijaatьnuud baiguulagdaa. Şinƶelegşed—geoologuud bolbol respyybliikiin gazarai needriin bajaligiiji, eliryylhen ba eliryylƶeş baina. Ziişeelxede molibdeenei, meşьjaagai bajaliguud oldohon ba neeftь bederelgiin xydelmeri amƶaltatai gaar jabuulagdaƶa baina. Azalda duratai gryziinske arad xadaa eeriingee gazariiji halbaraƶa baihan saad bolgono. Xeden zuugaad zilnyydte xynei jabaşagyi, xynei ezeleşegyi niutag geƶe nerlegdedeg baihan, namag Kolxiidaşji xadaa gryziinske bolьşeviigyydeer ezelegdee. Şinenyyd gazarnuud deere vinograadniguud, citryyseve ba sybtropiiçeske ton ynetei kylьtyyrenyyd tarigdana. Yngeregşe zilde gryziinske saiyiledberildeg faabriguud xadaa orondoo 8200 toonno sai ygee. 1942 ondo sain faabriguud bolbol orondoo 20 miangahaa ylyy toonno baixuu sainuudiiji ygexe baina.

Nyxer Çarkviaani bolbol respyyblike dotor socialiis kylьtyyriin amƶaltanuud tuxai xelebe. Dэlxeide poetiiçeske geeni Şoota Rystaveeliiiji ygehen ba revoliyyceer vekovoi darlaltahaa syleelegdehen talaantata arad bolbol xyntyreltenei ton jixe kylьtyyriin byxii pooprişçenyyd deere xydelmerileƶe, baina. Teaatrnuud, ziivopisь, xydooƶestvenno literatuura xadaa ton jixe deeşelelei yjede baina.

Gryziinske arad ba aguu jixe orod arad xojoroi xoorondo ebiijinь tahalduulxiiji hedehen, vrediitelьske ba şpioonsko uurxainuudiiji butasoxiigo, nacionaliis baandnuudiiji butasoxiigo ba tedende erid şanga otpoor ygelge xadaa respyybliikiin partiina organizaacanuudiiji bexiƶyylhen baina. Respyyblike bolbol gurbadaxi tabanzil soo, byxii ooblastьnuudta şinenyyd amƶaltanuudiiji tuilaxa.

—Revoliycioonno xydeleenei exilen badaraƶa baixa yjede,—geƶe nyxer Çarkviaani ygiingee tygesxelde medyylne,—Aguu jixe Staalin xadaa Gryyziin ba Kavkaazai bolьşeviig organizaacanuudai yndehe huuriiiji tabihan baina. Iimehee, bidener, Gryyziin bolьşeviigyyd bolbol eehediingee byxii praktiiçeske xydelmerinyyd deere aldarta staalinska tradiicada dostoino baixiin ton jixe ba xyndete xariuusalgatai bainabdi.

Sjeezdiin tribyyn deere nyxer Mikojaan. Yni udaan aplodismeentnyydeeree, ynen staalinecda, soveed gyrenei gaixamşag xytelberilegşedei negende eehediingee xyndeleliiji xaruulan, delegaaduud bodno. Sjeezd bolbol Anastaas Ivaanoviçiin udaanşag xelehen ygiiji ton jixe intereesteigeer sonosono.

Nyxer Mikojaan bolbol paartiin istooriido XVIII sjeezdiin rooliiji, partiina sjeezdnyydei dunda terenei huuriiji eliryylne. Urda bolhon sjeezdnyyd xadaa socialiizmiin tylee temeselei asuudalnuudiiji şiidxedeg baigaa. XVIII sjeezd bolbol ene temeselei ilaltata itooguudiiji gargaba. Ene sjeezdeer istooriin nege glavaa dyyreƶe, şine glavaa exilne. XVIII sjeezd bolbol socialiizmhaa kommuniizmda manai oronoi şilƶen oroliiji temdeglexe baina.

Nyxer Mikojaan xadaa sjeezd deere nyxer Staalinai xelehen, CK-ei otçoodno doklaad tuşaa xelene. Ene xadaa paartiaar jabuulagdahan tuilai jixenyyd xydelmerinyydei gansal otçood bişe baina. Ene xadaa negendoro jireedyiji uridşalan xaralga, ene xadaa olon zilnyydte paartiin ba aradai jabuulxa aguu jixenyyd xydelmerinyydei prograamma myn.

Aradai azaxii, tovaarooborood ba yrgen xereglelei tovaarnuudiiji yiledberilelgiin asuudainuud tuşaa nyxer Mikojaan togtoƶo xelebe.

Nyxer Staalinda—socialiizmiin byxii ilaltanuudai tvoreec ba organizaatorta, goomo orioolodo, paartiiji ba byxii aradiiji kommunizm teeşe şine zamaar xytelegşede zoriuulhan, nyxer Mikojaanai tygesxelei ygenyydiiji sjeezd bolbol nerjeme aplodismeentnyydeer ugtana.

15 minuutiin zabharlalgiin hyyleer, tyryylegşe xadaa nyxer Andriaanovta (Sverdloovsko ooblastь) yge ygebe. Xojor tabanzilnyyd soo, Uraalai promiişlennostiin urgaltiin xarakteriistikiiji ygeed, nyxer Andriaanov bolbol xeden ton şuxala probleemenyydiiji debzyylbe. Sverdloovsko ooblastiin promiişlennostiin xereglеliiji xangaxiin tula, 7 millioon toonno tylişe (ysloovno bodolgoor) xeregtei, teed, mynee ooblastь dotor oroidoo le 1,5 millioon toonno tylişe yiledberilegden abtana. Uraalda 3,7 milliaard toonno zapaastai şuluu nyyrhe bii. Eneeniiji maltalgiiji yrgedxexe xeregtei. Jyrenxiidee, Uraalai bajaliguudiiji byri jixe xemƶeegeer xereglexe şuxala.

Ton bajan Soveed Primooriin aguu jixenyyd argabaidalnuud tuşaa nyxer Pegoov (Primoorsko xizaar) xelene. Ende bajaliguudai ton jixe zapaasuud: milliaard toonnohoo ylyy şuluun ba xyren nyyrhen, xeden millioon toonno tymerei, oolovlin, svineeciin, ciinkiin, syrьmiin, molibdeen ba busadai rydaanuud bii. Posьjeetehee Myilhete okeaanai erjenyyd xyrter Soveed Primoori xadaa zagahaar bajan. Primooriin oi modonuud soo—pyşniiniin ton ynetei anguud bii. Xizaar dotoroo Yssyriiiske ooblastь xadaa tariaa talxanai, riisei, sooje urgamalai niutag myn. Bolьşeviigyyd bolbol tus xizaarai ede bajaliguudiiji aradai xereglelde ygene.—Gebeş,—geƶe nyxer Pegoov temdeglene,—xizaarai yiledberiin xysenyydiiji byrin mobilizovaalxiin tula, Primooriido bidenei delgeryylxe johotoi, ugaa jixenyyd xydelmerinyydei miil exiniinь bolno.

Primooriido arad zoniiji nyylgelge xadaa—ene mobilizaaciin amƶaltiin ysloovinuudai negen şuxalanь myn. Mynee, gaixamşag xynyyd, dylete patriooduud Primooriido xydelmerileƶe ba aƶahuuƶa baina. Edener xadaa yşee dutuu baina, xizaarta ton olon xynyyd xeregtei. Primooriido arad zoniiji nyylgexe şuxala. Tende xydelmerilexe ba aƶahuuxiiji xysedeg xynyyd ton olon bii. Partiina ba soveed organizaacanuud bolbol manai oronoi byxii zaxabulanuudhaa xydelmerişedei, kolxoozniguudai, intelligeentnyydei biɵegyydiiji abna. Tedener bolbol Primooriido nyyƶe oşoxodonь tuhalxiiji guina. Soveed patriooduudai ene xysei xadaa demƶegdexe johotoi. Ton jixe ba bajan xizaarta arad zoniiji nyylgelgiin xeregiiji ton yrgen reelьs deere tabixa xeregtei.

Staalingraadska ooblastiin promiişlennostiin xydee azaxiin asuudalnuudta nyxer Çyjaanovai vestypleeni zoriuulagdaba.

Xojordoxi raangiin komandaarm nyxer G. M. Şteern geggşe dyleteme yge xelebe.

—Xasaanai bojeecyyd—Ulaantugta negedegeer tusxai aarmiin ulaanarmeicuud, komandiirnuud ba poliitxydelmerilegşed bolbol paartiin XVIII sjeezdede bolьşeviig bajariiji xyrgene... Nyxer Staalinda amar mendei

Ene amarşalgada xariuu bolgon, sjeezdiin delegaaduud bodno. Tedener xadaa Xasaanai geroinuudta zoriuulan, nerjeme ovaaca xene. Zaal soo abiaanuud garna: „Ilaltanuudiiji yysxegşe—nyxer Staalin mandag!", „Staalintai bidener ilagdaşagyibdi".

Nyxer Şteernin vestypleen[illegible] xadaa [illegible]ronoi oboroono tuşaa Xyd[illegible]ariaaşanai Ul[illegible] A[illegible] [illegible]veed Soju[illegible] [illegible]sal nyxer V[illegible]

[illegible]AJEV.

BK(b)P-iin XVIII SJEEZDIIN REZOLIYYCE

BK(b) Paartiin CK-ei xydelmeri tuxai nyxer Staalinai otçoodno doklaad tuşaa

(Negenduugaar abtaba)

BK(b) Paartiin CK-ei xydelmeri tuxai nyxer Staalinai otçoodno doklaadiiji duulaad ba zybşen xelseed, BK(b) Paartiin XVIII sjeezd togtoono:

1. BK(b) Paartiin CK-ei poliitiiçeske liiniiiji ba praktiiçeske xydelmeriiiji haişaana.

2. Nyxer Staalinai otçoodno doklaadiiji haişaaxa ba nyxer Staalinai doklaad soo debzyylegdehen polozeeninyydiiji ba zoriigonuudiiji eeriingee xydelmerinyydte xytelberi bolgoxiiji byxii partorganizaacanuudta duradxaxa.

BK(b)P-iin XVIII SJEEZDIIN REZOLIYYCE

Centraalьna Revizioonno Komiissiin otçoodoi tuşaa

(Negenduugaar abtaba)

Centraalьna Revizioonno Komiissiin otçoodiiji batalaxa.

BK(b)P-iin XVIII SJEEZDIIN REZOLIYYCE

IKKI-dexi, BK(b)P-iin delegaaciin xydelmeri tuxai nyxer Manuiilьskiin otçoodno doklaad tuşaa

(Negenduugaar abtaba)

Kominteernedexi, BK(b)P-iin delegaaciin otçoodno doklaadiiji duulaad ba zybşen xelseed, BK(b)P-iin XVIII sjeezd bolbol Kominteernedexi, BK(b)P-iin delegaaciin poliitiiçeske liiniiiji ba praktiiçeske xydelmeriiiji haişaana.

Aguu jixe sjeezdede—amar mende!

Z. Baldanzabon.

...ZDЬ TRIBYYN DEERE

...itiin triyymf—
...ezdiin tribyyn
deere
...uu jixe
...alin bagşa
garba...
...darta soliijinь
...ad bygede
duradaad,
...algan gojo
...uu duugaar
ugtaba.
...gen uuzam
...er bajan
oronoimni
...syyn deegyyr
...aan tuguud
namiizana.
...iaa tugai
...aan dylen
deexenyyr
...jar zargalaim
...ta xygzem
muşxarna.
...tan zimeste
...mlaan, Gryyzide
arad zon,
...han buural
...xalin, Sajaanda
arad zon
...jarai duugaar
...xarxan bulta
zagsana,
...gaa taşan
...iş teehee
bodono.
...d metaall
...delen duulana
talgaar,
...alai bajar
...alga tatana
talaar.
...itiin triyymf—
...ezdiin tribyyn
deere
...uu jixe
...aalin bagşa
garba.
...aana, tende
...reemliiin odon
sasarnab,
...aana, tende
...amagai Bagşa
bainab,—

...ygediin niyden
...ita tiişe
xandanxai,

...ionoi niyden
...rjol eede
şirtenxei.

...ribyyn deerehee,
...ymenei voozdь
STAALIN

...yxii delxeide
...yrin dyyren
xaragdana.

...araa yrgeed,
...aixamşag yge
xelexedenь,

...rşete zamnai
...lektriin gereleer
jalarna.

...amaa seseg
...laranai gereide
badarna.

...ajarai bajar
...algai şingieer
biltarana

X. NAMSARAIN

Arbanaimadugaar sjeezd

Hargama halxan
Haruul tungalag
Maartiin arban mandanai,
Maşa gynzegii amzaltaar,
Manai bolьşevilg paartiiin
Arban naimadugaar Sjeezd,
Aguu jixe Staalinai
Altan ygeer neegdebel,
Myngen toloor
Myşeten bainai,
Mynxe Sarьdag uuliin
Oroi deegyyr jalarnai.
Socialiis Buriaad oronoim,
Sogtoi xaluun bajarnuud,
Tende deere
Tengeriiin orjol
Tulan xadxan bainai,
Torgon ulaan tuguudai
Tolon gerelenь gaixamşag.
Altan odoor
Azalşan tymen
Aradai zyrxen gereiteed,
Staalin bagşiin
Mynxe hurgaal,
Zoltoi galtai
Zorig tyged,
Şine delxei
Şineer zoxioon baiguulza,
Uran gojoor
Ulad zonoi zargaliiji
Yrgen tegşeer yrşeenei,
Erdem teexnike,
Erxe zargal tygelder,
Esege-SSSR
Enxe bajalig daldadam,
Xara faşiis daisanai
Xalan xaldan jiree haanь
Yhe jahiinş yleengyi
Ynehen toborog bolgozo,
Xatuu bolьşevilg soxiltoor
Xariuu ygexeer belemdi!

D. Damdiinov

Myneeder...

(...BK(b)P-iin Arbanaimadaxi sjeezd ...eere aguujixe voozdь Staalinai ...elehen deklaadta zoriuulagdaba).

Segeen dalai—
selgieen balgalam
Solgioon dolgioo
darad gebel myneeder,
Sesen voozdioo
şagnaba gy, miraizaad.

Sagaan malgai
Sajaan uulam
Sahan bordohoo
nomgodxobol myneeder,
Sesen voozdioo
şagnaba gy, yndilgeed.

Seseglen halbaraa
bajan Buriaadam
Seezen bajaraa
doholuulbal myneeder,
Sesen voozdioo
şagnanai xylieegeed.

Sedьxel sogtoi
xaluun zyrxem
Sengebel, ugaa
Xyxiyyteii myneeder,
Sesen voozdioo
şagnanam bajarlaad.

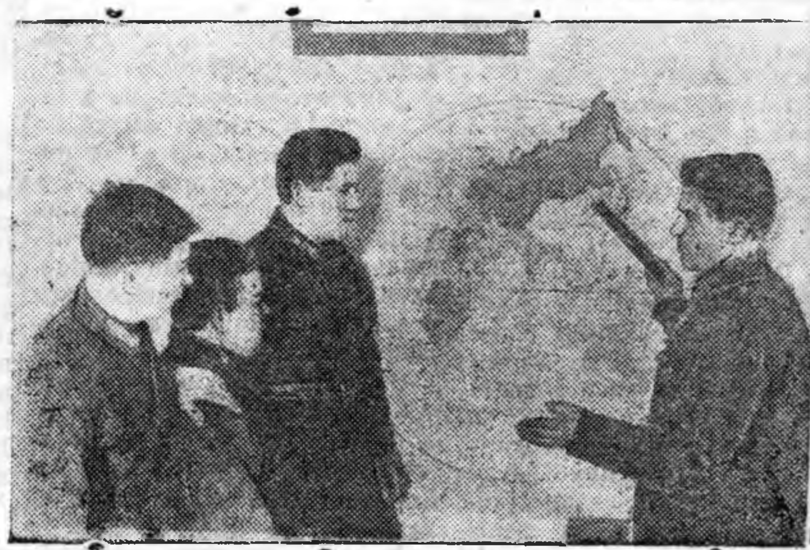
Mandanai—Moskvaa,
Kreemlь toloton,
Millioonuudai zosoo
bainai hanagdan.
...al—Moskvaa,
Kreemlь toloton,
...oo
bainai hanagdan.

*) Vrgelaelel. E. ...rto xaragtii.

Ş. D. CEDENDAMBIIN.

ABA STAALINDA

Ygleenei naranai
Altan tujaador
syleetei xyngen alxalza,
Badaran baigaa
Buriaad oromni,
bajaraa şamdaa xyrgenel!
Zulgii urixan,
Zaluu exener,
seeze dyyren amilza,
Xangaltama ariuuxan,
Xabarai sesegyydii,
azalşa garaaraa yrgenel!
Xysete ygiişni,
Xyndete neriişni
sesen baatar şaraijiiş,
Tolotomo ulaan
Torgon deere,
Manai ezii uralnal!
Narai baaxan
Nialxa xyygedş,
xeleze şadaxa bolxodoo,
Aba genel,
Staalin genel,
Staalin şamdaa duralnal!
Selmeg teniyyn
Selgiee xongor
tyrehen uuzam daldadaa,
Aduu malaa
Oloor ydxeze,
Altarma şiniisee tarinabdi!
Zorigtoi sogtoi,
Zoltoi bidener,
Zaluu şiirag garnuudtaa,
Xursa guurha,
Xurdan biire,
xongioo limbee barinabdi.
Manai bajarii,
Manai ilaltii
Bagşa Staalin xaraxadaa,
Ider nyxed
Ilagtii, genel,
ilaltiin bajarii xyrgenel!
Aradai duunai,
Aradai şylegei,
omog ajalgii duulxadaa,
Zoltoi araduud
Zoxioogtii, genel
zorigiimni ulam yrgenel!
Yneniiji xaruulhan,
Yneniiji asarhan,
yneniiji gartamnai bariuulhan,
Inag tyrel
Aba Staalindaa
araduud duugaa zoriuulnal!
Aldarta Leeninei
Ariuun zamaar
arad olonoo daxuulhan,
Sesen geeni,
Staalin voozdьdoo
Soveed araduud duralnal!

Xasaan nuurdaxi baildaanda xabaadalsagşad.

A. ABIDIIN

ILAGŞADAI SJEEZD

Gerelte mraamor
Ynder tribyyn deerehee
Geeni voozdь
Aguu jixe Staalin,
Mergen doklaad,
Sesen ygejee exiibel.
Erxim baatar
Ilagşadai sjeezd neegdebel!
Tungalag haruul
Tujaa tatahan xoliiji
Naranai gerel,
Narata plaanaar gereltyylneş!
Mandaza baigaa
Manai urdaxi zamiiji
Sesen yge,
Segeen tujaazaar tolotuulnaş!
Şinii sesen
Şinii ynete ygenyydii,
Azalşa delxein
Arad bulta duulanai!
Olon ulaan
Odon tuguud tolorozo
Uuzam oroniim
Ilaltiin gereleer jalaruulnai.
Ilalta şimegtei
Ulaan tuguud tolorzo,
Ugaa şanga
Uraa xaşxaraan duuldaball
Erxim baatar
Ilagşadai sjeezd neegdeze,
Aguu jixe
Staalin doklaadaa xelebel!

ŞIIRAB NIMBUUJEV

Deere barin yrgenem...

Aguujixe Sjeezdee ugtan,
Staalin voozdioo xyndelen,
Olon millioon patriooduud
Uraa xaşxaran bodobol!
Ynete erxim belegyydee
Yrgen delgen bodoboll
Ogtorgoi gazarai tolortor
Ulaan tugaa yrgenel!
Oron delxein zedelter
Omogoi duunuud xynxinnel!
Duuşa buural Dzambuulnai
Doomroo tatan duulanal!
Xursa ynen ygenyydenь
Xabsagai nebte duuldanal!
Sajaan suuta uulamnai
Sahaa hezeren xydelbel!
Mianga nahatai Baigalnai
Mylьhee xaxalan orjolbol!
Haixan tungalag Amuurnai
Habahaa xalin salgidnal!
Yrgen uuzam oromnai
Yngee gojoon tujaarnal!
Aguu kommuniis paartidaa,
Aba Staalin voozdidoo,
Ene uran şylegee
Deere barin yrgenem!

Ceden Galsaanov

ARBANAIMADUGAAR

Byxii Oromni
Aligaa taşan bodbo!
Xaluun duramni
Xarjalaa dolgin bolbo...
Xaişaaş xara—
Xamag zon bulta xyxiyyn:
Şyleg baril—
Gexeer, xuu inag ariuun.
Toohogyixen
Tungalag tujaa tataad,
Bajartaixan,
Bardamaar zyrxem soxilood,—
Aguu jixe
Arbanaimadugaartaa
Ariuun sexe
Ajalgaar duu yrgenem.
Arad olonoi
Voozdiiji bejeeree duulxajaa,
Kreemliiin Odonoi
Oroiji endehee xaraxajaa
Sahan mynxe
Sajaan eede dabuulnam,
Morim, zydxe!..
Myneedertee tuiilaxam!
Staalin! Baatar!
Endehee Şamai duulnab.
Bulad xursa
Bolьşevilg erid ygeşni
Sajaan uuliim
Sahan deegyyr xanxinaal
Molor taliim
Niutag sooguur tujaarnai.
Byxii Oromni
Aligaa taşan baina.
Xaltar morimni
Xataraa tyrgen tabina.
Xaişaaş erjelde—
Xamtiin zorig erşedne.
Duu barijai daa,—
Geze bulta busaina.
Toohogyixen
Tungalag tujaa tataad,
Bajartaixan,
Bardamaar zyrxem soxilood,—
Aguujixe
Arbanaimadugaartaa
Ariuun sexe
Ajalgaar duu yrgenem!

BAVAASAN ABIDIIN

Zaxalhan kommunizm baidalai...

(BK(b)P-iin XVIII sjeezdede)

Stolitca Moskvaadaa myneeder,
Leeninei paartiiin sjeezd deere,
Erxim leeninec—Staalin
Elidxelee xelexenь daa, myneeder.
Badarhan socialiizm baidalai
Baran dyngii gargaxanь!
Zaxalhan kommuniizm baidalai
Zam xargii todolxonь!

* * *

Socialiizmiin sariuun sesegii
Halbaruulan urguulaa Aba oromni.
Kommuniizmiin ariuun sesegei
Xyrengiinь tariaa Exe oromni,
Delxein zurgaanai negenhee
Delxein zurgaanai tabanda
Delger zargalangai tujaagaa
Delgen, elbegeer sasaruulnal.

* * *

Gazar delxein bymbersegte
Gansaaraa mandaigaa SSSR-nai,
Delxein revoliyyciiji dytelyylxe
Dylen galaar badarnai:
Xaldahan faşiistniiji xamxalxa
Xatuu bulad xujagtaii.
Xoroto buzar daisaniiji
Xoggyi halgadag zanşaltaii.

* * *

Zargai mandaa tygeehen,
Zajaa zolii zoxioohon
Esege Staalinmnai elidxexenь.
Erid zorigiimnai erşedxexenь,
Badarhan socialiizm baidalai
Baran dyngii gargaxanь!
Zaxalhan kommuniizm baidalai
Zam xargii todolxonь!

Xydelmerişed, kolxoozniguud ba intelligeence bolbol BK(b) Paartiiin XVIII sjeezdiiji yiledberiiin ba politiiçeske aktiivnostiiin deeşeleleer ugtaba

Yiledberiiin ba politiiçeske aktiivnostiiin deeşelel

Ulaan-Ydiin parovooz-vagoonno zavoodoi olon miangan eregtei ba emegtei xydelmerilegşedei dunda, BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin neegdelgetei xamta yiledberiiin ba politiiçeske aktiivnostinь ugaa jixeer deeşelhen baina. Ene zavoodoi kollektiiv bolbol maartiin 7-noi yderhəə ex leed 17-noi yder xyrter BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin neremzete socialiis sorevnovaaniiin dekaada yngergeze baina. Eneenei rezylьtaadta yiledberiiingəə noormiiji gurb-dyrbe daxin gyisedx gşed nelieedgyi olon bolhon baina.

Eneenhee gadana, zavoodoi kollektiiv bolbol BK(b)P-iin XVIII sjeezd deere nyxer, Staalinai xehen doklaadiiji ugaa jixe honirxoltoigoor xylieebe. Zavoodoi gol bolxo ceexnyyd—parovoozo-sboorno, parovoozo-mexaniiçeske ba instrymentaalьna ceexiin xydelmerişed bolbol obeedei zabharlalgada garxatajaa xamta, nyxer Staalinai doklaadiiji kollektiivna çiitke xeze, tanilsaza baina. Maartiin 14-nei yder, tus zavoodoi teenderne ceexte nyxer Staalinai doklaadtai tanilsaxa çiitke bolhon baina. Ene çiitkiiji inzeneer-kommuniist nyx. Dergynoov gegşe xytelberilbe. Ceexiin byxii xydelmerişed ene çiitkede aktiivnaar xabaadalsahan baina. Xydelmerişed bolbol nyxer Staalinai doklaadai oilgomzotoi ba honor bai handanь ugaa jixe bajarlaza, byri aktiivnaar sonosohon baina.

Zavoodoi partkoomoi agitaaca ba propagaandiin tahagiiji erxilegşe nyx. Şçerbakoov bolbol:—„BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin byxii materiaalnuudtai detaalьnaar tanilsuulxiin tyləə 29 xyn, şalgagdamal ba kvalificiirovanno propagandiistnuudiiji onşolon olzo, speciaalьna seminaar yngergexəə bainabdi. Ene xadaa byxii xydelmerişediiji ideino-politiiçeskeer xymyyzyylxe ba BK(b)P-iin istoriiçeske XVIII sjeezd deere xelsegdehen byxii doklaaduudtai tanilsuulxa“—geze xelene.

B. ZAAPOV.

Traktoriistkiin beleg

Meteeşova Niyyre bolbol 1936 ondo traktoriistanuudai kyyrsiiji dyyrgeed, Kabaanskiin MTS-da tyryyşiinxiee xydelmerilze exilhen baina. Tereenhee xoişo 3 zil yngerbe. Ene sag soo əəriingəə traaktoriiji ba xydelmeriiin teexnikiiji hainaar şudalhan baina. Hajaxan əəriingəə „STZ“ traaktoriiji remoontodo oruulba.

Namarai gazarxaxalalgiin yngerhenhəə xoişo, Meteeşova bolbol Kaganooviçiin, „Kraasna Nivaa“ ba „Kraasna zvezdaa“ neremzete kolxoozuudta tariaa soxilgiin xydelmeride negeşji avaarigyigəər xydelmerilhen baixa jym. Kolxoozniguud bolbol Meteeşovaaji əəriingəə xydelmeride hainaar xandadagainь tyləə jixe xyndeldeg.

Negete ybelei xyiten yder, tariaa soxizo baixadaa Niyyre bolbol traaktor soogoo xyndii abiaanai garxiiji duulba. Enenь traaktortaa peretiaaşka xexe xeregtei bolhon baigaa. Tiigeed, Niyyre xadaa ybelei uniaartama xyiten baibaş haanь, gazaa, sahan deere traaktortaa podşiipnigyydeinь peretiaaşka xeed, xydelmerieə yrgelzelyylhen baina.

Mynəə, Meteeşova bolbol traktoriistnuud Toomskajaa ba Dybiinina gegşedtei traaktornuudaigaa remoontololgiiji BK(b) P-iin sjeezdede beleg bolgon, jyrenxiidenь dyyrgebe.

C. Bazaanov.

Ujalgajaa ylyybşelen dyyrgee

„Ulaan-Ydiin uhan zamai traansportiin xydelmerişed bolbol BK(b)P-iin XVIII sjeezdiiji yiledberiiin bytəəsiin ynder pokazaatelьtaigaar ugtaba. Modo bolbosoruulalgiin ceex bolbol plaanaa 150% hee dooşo bişe dyyrgexe ujalga abhan baigaa. Ene ceex xadaa maartiin 10-yder 9 xonogoigoo plaaniiji 240 proc. dyyrgee, staxaanovcuud nyxed Paandiirev, Riazaanov gegşed ydereigəə noormiiji 250—260 proc. dyyrgeze baigaa.

Myn ene uhan zamai traansportiin koteelьne ceexiin nyxer Kyliaabinai brigaada (xamta 6 xyn) maart hariin 9 xonogoi plaaniiji 263 proc. ba fevraalь hariin 15-yderei plaaniiji 345% dyyrgehen baina.

Ene mete abhan ujalgajaa mexaniiçeske ceex—260% dyyrgee.

Gadana, staxaanov paroxoodoi sleesarь nyxer Meelьnikov bolbol fevraalь hariin 15 xonogoigoo plaaniiji 411% dyyrgeze, abhan ujalgajaa 200%-hee deeşe dyyrgehen baina.

Uhan zamai traansport bolbol sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaaniiiji xydelmerişedei dunda yrgenəər delgeryylhen deerehee 153 staxaanovcuudtai, 65 udaarniguudtai bolonxoi, gadana, azalainь bytəəse xadaa byxii zavoodtonь 206% deeşelhen baina.

Rinçinoo.

Socsorevnovaaniiiji ba udaarniçestviiji yrgenəər delgeryylhenei aşaar

N-Selengiinske (Manai sobkoorrhoo). Zagastain somonoi Moolotovoi neremzete kolxooz (tyryylegşenь nyxerZorigtuujev) bolbol sjeezdetei daşaramduulza abhan ujalganuudaa xyndetelgəər dyyrgebe. Ene kolxooz bolbol socialiis sorevnovaaniiiji ba staxaanovska xydeləəji yrgenəər delgeryylheneigee aşaar, aimag dotoroo egeel xozomdozo jabahan kolxoozdo toologdozo jabadag baihanaa, tyryy kolxoozuudai negen bolzo şadaa.

Mynəə, xabarai tarilgada bolьşevig beledxeliiji xangaba. Sjeezdiin neegdexe yderte—maartiin 10-nai istoriiçeske yderte poole deere yngergegdehen turşalgiin garalga xadaa xabarai tarilgada beledxelei talaar jamarşji dutuu zyilnyydiiji oloogyi,—geze Zorigtuujev xelene. Iigeze xeleheniinь zyb. Jyyb gexede, 640 ceentner tariaaji yrehenei foonddo xaaxa baigaad, xysed xaagaa, terenь seberlegdeze, tarilgiin kondiicada xyrgegdehen baina. Plyyg, bornoi, seejalke g. m. xydəə azaxiin maşiina, zebsegyyd hain şanartaigaar xysed remoontologdoo. Tus kolxooz xadaa ynder urgasa xuriaaxiin tyləə temeselde ydobreeniiin ton jixe udxaşanartaiji medereze, agrotexniiçeske xemzeejabuulganuudaigaa plaaniiji ylyybşelen dyyrgehen baina.

Gurban polevoi staanuudanь hainaar oboruudovalagdahan ba raadiofikaacalagdahan baina. Unaagainь xysen—morid dunda zergiin xysetei. Xabarai tarilgiin yjede xyrexe fyraaz—75 ceentner hain şanartai ybehen, 50 ceentner ovioos ba 60 ceentner zelioonkonuud beledxegdebe.

Ede byxii xydelmerinyyd xadaa tus kolxoozoi polevoi brigaadiin 34 kolxoozniguudai xysəər bejelyylegdehen jym. Brigaadiinь brigadiir nyxer Nimaajev bolbol kolxoozniguudaigaa xysiiji zybəər organizovaalza şadahan baina.

Tus kolxoozdo tylnyydiiji abalga muu geze jaabaş xeleze bolxogyi. Ene zilei torşo soo tylnyydei negeşji xorolto boloogyi baina. Xamta 353 xuriga ba eşeged, 34 tugalnuud tyryylegdehen baina. Gadana, modobeledxelgiingee xydelmerinyydiiji BK(b)P-iin sjeezdiin neegdexe yder—maartiin 10-da dyyrgehen baina. Tus kolxooz xadaa xamta 3100 kybomeetr modo beledxee.

Cereeter Dondokoov

BK(b) Paartiiin XVIII sjeezdiin neegdehen tuşaa ba ene sjeezd deere nyxer Staalinai xehen otçoodno doklaad tuşaa miitingnyyd xaa-xaanagyi bolzo baina.

ZURAG DEERE: Ulaan-Ydiin Priigorodno raioonoi „Ulaan-Exireg“ kolxoozoi kolxoozniguudai miiting. P. Mixailovoi foto.

MODOBELEDXEL

TEEMPEJEE XURDADXAXA

Modobeledxelei Taloovsko uçaastog (Kabaanska) deere sezoonno modobeledxelei gyisedxel ton bişiixan. Maart hariin tyryyşiin arban xonogoi baidalaar modo otololgiin ba zəəlgiin plaaniiji 90-eed proceent xyrxegyijiinь dyyrgehen baina.

Gebeşji, ene uçaastog deerexi modobeledxelei olon brigaadanuud („Krasnoarmeejec“, „Ulaan-Xuşuun“ ba busa kolxoozuudai) bolbol xydelmerijəə zybəər organizovaalza, plaanaa dyyrgexiin tyləə byxii xysəərəə temesehenei rezylьtaadta modo otololgiingoo ba zəəlgiingəə plaaniiji yni dyyrgeze şadahan baina.

Zygəər, ene uçaastog deere xydelmerilze baigaa, Şeerginske selьsoveedei kolxoozuud bolbol pozoornoor xozomdozo jabana. Ene selьsoveedei kolxoozuudai modobeledxeldexi xydelmerişedeinь dunda azaliiji organizovaalalga, yiledberiiin bytəəsiiji deeşelyylxiin gol meetod—socialiis sorevnovaani yrgenəər delgeryylegdeegyi. Tereenei şaltagaanaar modobeledxeleinь xydelmerişed yiledberiiingəə noormonuudiiji gyisedxeze şadaggyi baina.

Gadana, zarim kolxoozuudai xytelberilegşedenь modobeledxel deere xydelmerilegşedei yiledberiiin noormo ba zaarbotna xylehenei tylelge tuxai ti ba praviitelьstviin gar togtooliiji bydyyligeer gadag baina gebel, modobxel deere xydelmerilze kolxoozniguudta azaita ygexe gexe metiin jabadal gadag baina. Ene metiin xagyi jabadalnuud xadaa dobeledxelei xydelmeride şogyi toormoz xene. Xedme bolbosji, Kabaanskiin romxoozoi ba Taloovskiin dobeledxelei uçaastogai berilexii xydelmerilegşeden dobeledxel tuxai paarti ba viitelьstviin gargahan togziiji bodoto xereg deeren jelyylxe talaar myrtei xydexenegyi, azalşan maassiin da agitacioonno xydelmxangaltataigaar jabuulna

Mynəə modobeledxelei lei xydelmeriiin sezoon d xabarai ba zunai xydel exilxe sagiinь oirotozo Tiime bolxodo, Taloo uçaastogai xytelberilegşed bol modobeledxeleigee 19 onoi sezoonno xydelmerii proc. gyisedxexiin tyləə x merideə erid xubilalta ga ba xydelmeriiingəə teem xurdadxaxiin tulada byxii m otologşod ba zəəgşedei d socialiis sorevnovaani yrge delgeryylxe ujalgatai.

G. Bazaa

JYY XYLIEENEB

Xoriiin aimagta modobeledxelei xydelmeri boloşogyigəər geegdeze jabana. Leespromxoozoixid ba zarim kolxoozuud xadaa paartiiin XVIII istoriiçeske sjeezdiin neegdexe yder xyrter modobeledxelei xydelmeriiiji dyyrgexebdi gehen togtoolnuudiiji gojo-gojoor gargazarxiood, tereenee bodotoreg deerenь dyyrgelte bol şadaagyi baina.

1939 ondo ene aimag soo modo beledxelei xydelme 1493 xydelmerişediiji ba 919 ridiiji gargaxa baiha naad, my miin 793 xydelmerişed ba moridiiji gargahan baina.

Aimag dotoroo ilangajaa zengiin somonoi byxii kol zuud pozoornoor geg jabana. Tiime baibaşji, aim xytelberilexii organizaacan xadaa modobeledxeleigee paaniiiji sag bolzortonь dyi xexe tuxai serьjoozno an laa tabinagyi, xarin mynəə ter jyy xylieene geeşeb.

Dam.

„B. M. YNENEI“ SIGNAALNUUDAAR

„B. M. Ynenei“ janvaa 27-oi yderei 21-dexi noom tolilogdohon „SNK, BK (b) CK ba PSBCS-ei togtoo bydyyligeer xazagairuulna“ materiaalai dursagdahan fa nuudiinь bygede odorobo BMASSR-ei Gazartariaala Narkoom nyxer Kovriigin deesene.

* *

„B. M. Ynenei“ fevraaliiin 30-xi noomerto tolilogdo Jaruuniin aimagai Ylьdergiin monoi Leeninei neremzete xoozoi tyryylegşe Z. Cedi gegşiin arxi uuza hogtoşo terge deere xyligetei jabahan bygede todorozo, Cediipov şe tus xydelmerihəə garga han baina, geze Jaruuniin magai gyisedkoomoi tyryyl medeesene.

Redaak

KOLXOOZNO BAIGUULALTIIN ILALTANUUDAI BYGEDEARADAI XARALGA

Yngeregşe zilde, 1937 onoi xydelmerinyydei rezylьtaadaar, Byxesojuuzna xydəə azaxiin viistavkede xabaadalsaxa erxe olxiin tyləə oroidoo 245 medyylgenyyd orohon baigaa. Zarim aimaguudhaa ton ysəəxen, zarimuaa 10-şji xyrexegyi medyylgenyyd ygtehen baigaa. Tiigeed, ene zilde, Byxesojuuzna xydəə azaxiin viistavke tuxai SSSR ei Verxoovno Soveedei xojordoxi Seessiiin şiidxeberiiiji kolxoozno maassiin mederelde xyrgehenei, BXAV-de xabaadalsaxa xyndete erxiiji oloxiin ba 1939 ondo ynder hain pokazaatelьnuudiiji tuilaxiin tyləə socialiis sorevnovaaniiiji yrgenəər delgeryylhenei rezylьtaadta, viistavkede xabaadalsaxa dura xysel tuxaigaa medyylgenyydiiji ygelgiin too nelieedgyi olon boloo. Ene zilei maartiin 1-de, respyyblikiin kolxoozuud, kolxoozniguud—staxaanovcuud, malazalai erxımyydhee 875 medyylgenyyd orohon baina. Ene xadaa manai respyyblikiin kolxoozuudai, MTS-uudai, sovxoozuudai ba feermenyydei byri hain baidaltai bolzo, byri tyrgəər, zilhee zil byri urgaza baihiijinь xaruulna. Ene xadaa manai respyyblikiin xydəə azaxiin xydelmerişedei byri ynder bytəəseteigeer, byri şadamaraar xydelmerildeg bolhiinь xaruulna.

Xydəə azaxiin tyryy xynyydei, kolxoozuudai, feermenyydei eksponaaduudiiji dokymentaacalga ba şalgalga xadaa ton jixe udxaşanartai ba xariuusalgatai xereg myn. Iimede, manai oblviistavkoomoi tyləəlegşed xadaa viistavkede xabaadagşadiiji dokymentaacalgiin ba şine xabaadagşadiiji eliryylelgiin xemzeejabuulganuudiiji yngergexiin tyləə byxii aimaguudta garhan baina.

Gebeş, zarim aimaguudta BXAV-de beledxelge, viistavke tuxai propagaandiiji organizovaalalgiin ba socialiis sorevnovaaniiji delgeryylgiin talaar xydelmerinyydei ton xangaltagyi jabaza baihiiji tusagaarlan temdeglexe xeregtei. Eneen deerehee, zarim aimaguudhaa viistavkede xabaadagşadai toonь ysəəxen ba viistavkede beledxelei xydelmerinyyd xangaltagyi baina. Zişeelxede, Tarbagatain aimaghaa (aimgyisedkoomoinь tyryylegşe nyxer Popoov) oroidoo 19 medyylgenyyd, Xiaagtiin aimaghaa (aimgyisedkoomoinь tyryylegşe nyxer Maarinov) 23 medyylgenyyd orohon baina.

Zarim aimaguudta eksponaaduudiiji şilelge ba xadagalalga ton xangaltagyi baina. Tarbagatain aimagai „Maartiin 8“ kolxoozoi tariaanai talaar şilehen eksponaaduudiinь xulganaan edizerxihen baina.

Viistavkede xabaadaxa jabadal xadaa ton xyndetei xereg bolno. Viistavke bolbol socialiis gazartariaalangai ilaltanuudai, kolxoozno baiguulaltiin xygzeltiin bygedearadai xaralga myn. Viistavke xadaa xydəə azaxiin maasternuudai azalai meetod ba oopeduudiiji propagandiirovalgada ton xysetei zebsegenь bolxo baina. Iimehee, viistavkede xabaadagşadiiji dokymentaacalxadaa kolxoozuud, MTS-uud, tyryy xynyyd ba xydəə azaxiin organizaatornuudai xydelmeriiin ooped ba meetoduudiiji ton narlaar, anxaraltaigaar xandaxa xeregtei.

Selengiin aimagai, Teelьmanei neremzete kolxoozoi tugalşa nyxer Budaajeva Cevaan bolbol 1938 onoi torşo soo negeş xoroltogyigəər, 62 tugalnuudiiji ydxeze abhan ba dunda zişeegeer syydke byride tugalnuudaigaa amidiin şignyyrei 839 graamm xyrter nemelgiiji tuilaza şadahan baina. Gadana, 21 tugalnuudanь syydke byride 911 graammaar nemedeg hen. „Naran“ geze tugalanь syydke byride 1522 graamm ba „Seseg“ geze tugalanь 1100 graamm nemeltiiji ygedeg baigaa. Ene xadaa respyyblike dotor rekoordno pokazaatelь myn bolno. Ene pokazaateliiiji viistavke deere yrgenəər xaruulxatajaa xamta, eneenhəji jamar oopeduud ba meetoduudiiji xeregleze tuilahiinь xaruulxa xeregtei Tyryy xynyydei rekoordno pokazaatelьnuud xadaa gansata tuilagdaşadag bişe, xarin oroldosotoi, bolьşevig temeseleer azaldaa socialiis xandalgaar tuilagdadag baina.

BMASSR-ei Sovnarkoom bolbol „Byxesojuuzna xydəə azaxiin viistavke tuxai“ SSSR-ei Verxoovno Soveedei II doxi Seessieer batalagdaza abtahan zakooniiji ba SSSR-ei Sovnarkoomoi ba BK(b)P-iin CK-ei togtooliiji byxii kolxoozniguudta, MTS-uudai ba sovxoozuudai xydelmerilegşedte hainaar oilguulza ygexiiji aimgyisedkoomuudiiji, AZO-nuudiiji ba MTS-uudiiji ujalgalhan baina. Gadana, 1939 onoi xydelmerinyydei pokazaateliiin talaar BXAV-de xabaadalsaxa xyndete erxiin tyləə socialiis sorevnovaaniiin yrgenəər delgeryylgiiji xangaxa geze zaahan baina.

Myn, viistavkede xabaadalsaxa dura xysel tuxaigaa ygehen medyylgenyydiiji maartiin 15 xyrter şalgaza dyyrgexe geze Narkomzeem, aimgyisedkoomuud, AZO-uud ba MTS-uudiiji ujalgalhan baigaa.

Sovnarkoom xadaa medyylgenyydiiji şalgaxa ba viistavkede xabaadalsagşadiiji dokymentaacalalgiiji jabuulxiin tula, aimaguudta gargagdahan speciaaliistnuudiiji ene xydelmeriiinь dyyrter tere aimaguudtanь bailgaxa geze narkomzeemiiji (Kovriigin) ujalgalna. Ede speciaaliistnuud bolbol ene xydelmerinyydei tyləə aimagai xytelberilegşedtei ton adali xariuusalgatai baixa ba eneentejee xamta xydəə azaxiin viistavke tuxai, SSSR-ei Sovnarkoomoi ba BK(b)P-iin CK-ei togtooliiji xoozniguud, MTS-uud ba xoozuudai xydelmerişedei da yrgenəər xelselgiiji xan ujalgatai.

Myn tereşelen, Buriaad-Mgol aradai tvoorçestviiji B deere xaruulxa talaar xydelrinyydiiji organizovaalxiiji kyysstviin xeregyydei kom dei naçaalьnig nyxer Arxinjeviiji ujalgalna.

BXAV xadaa əəriingəə delmeriiiji 1940 ondo yrglyylxe baina. Tiimeheenь, ondo socsorevnovaaniiiji nəər organizovaalza, x tarilgiin, tyl abalgiin, ybelzelgiin ba bişe bişe paaninuudai talaar erxım zaatelьnuudiiji tuilaza, ondo viistavkede xabaa xiin xyndete erxe olxo baina.

Aimgyisedkoomuud b sorevnovaani xehen ko zuudai, MTS-uudai, xydəə xiin tyryy xynyydei ba x azaxiin organizaatornuu yçoodiiji abza, tedenei ujalganuudaa dyyrg xe daldanь tuhalxa, kont bixa johotoi.

Xe

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBA

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Нецтросоюзная 19. Телефоны редакции: редактор 3-44 отв. секретаря 8-28, с. х. отдел 7-55, промотдел 5-07.

NKMP-iin tipograafi

Glav...